

TÕK Muusikaõpetus

1. Muusikaõpetuse aine õppetegevuse kirjeldus ja õpetuse eesmärgid

Muusikaõpetus lõimub teiste õppeainetega, soodustab eneseväljendamist, suhtlemist ja kõne arengut.

Õpitegevus sisaldab muusika kuulamist, laulmist, pillimängu, muusikalis-rütmilist liikumist, mänge ja tantse.

Muusikapalade valikul arvestatakse õpilaste ea- ja jõukohasusega ning õpilaste huvidega.

Kujundatakse ja arendatakse õpilase muusikalisi võimeid ja oskusi. Laulu ja muusika abil suunatakse õpilasi väljendama oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid ja kujundatakse muusikalist maitset.

Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemisel, rahvuskommete ja -tavade õpetamisel.

Olulisel kohal on koos laulmine ja musitseerimine, mille kaudu saadakse koostegutsemise positiivne kogemus.

Õpilasel positiivse minapildi ja eneseväljendusoskuse kujundamiseks esinetakse koolis ja väljaspool kooli.

2. Üldpädevuste kujundamine muusikaõpetuse aines

Toimetulekuõppes käsitatakse pädevust kui võimetekohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või valdkonnas toime tulla. Muusikaõpetuse aine õpetamine toetab õpilastel õppekava läbivate taotletavate kohandatud üldpädevuste kujunemist.

Muusikaõpetuse soovituslikus ainekavas on õpitulemuste saavutamiseks kirjeldatud tegevusi järgmistes teemavaldkondades:

- Muusika kuulamine.
- Muusika saatel liikumine.
- Laulmine.
- Pillimäng.

Loetletud teemavaldkondade tegevuste lõimimise kaudu õppetegevuses ja igapäevaste tegevuste raames kujunevad õpilastel õppekava läbivad üldpädevused.

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Muusikaõpetuse tundides õpivad õpilased väärtustama rahvalaulude kaudu oma kultuuri. Kaaslastega koos musitseerides, tantsides ning laulu- ja tantsumänge mängides areneb positiivne suhtumine iseendasse ja kaaslastesse. Teiste inimeste poolt esitatud laulude ja pillimängu kuulamine arendab sallivust erinevate inimeste ja nende tegevuste suhtes. Õpilased õpivad tundma Eesti hümni, tutvuvad isamaalise repertuaariga. Õpilased tutvuvad Eesti ja teiste riikide rahvalaulude, -pillide ja -tantsudega.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Ühises loomingus osalemise läbi õpivad õpilased arvestama nii enda kui kaaslaste mõtete ja soovidega. Muusika ja liikumisega seonduvates elulistes ja mängulistes olukordades õpivad õpilased esialgu suunatult ning seejärel iseseisvalt käituma vastavalt situatsioonile ja kokkulepitud reeglitele, sh järgima mängureegleid, ootama enda järjekorda jms. Õpilased õpivad tajuma ja mõistma enda ja kaaslaste emotsioone ning enda käitumist vastavalt reguleerima.

Enesemääratluspädevus

Individuaal-, paaris- ja rühmatöös, õppekäikudel jms osaledes kujuneb õpilastel arusaamine iseendast ja kaaslastest. Pillimuusika ja laulu kaudu õpivad õpilased mõistma ja aktsepteerima enda ja kaaslaste erinevusi. Praktilistes muusikategevustes osaledes õpivad õpilased aru saama enda ja kaaslaste abivajadusest, nad õpivad abi küsima ja kaaslaste vajadusel abistama. Õpilased õpivad käsitlema erinevaid pille kogedes ohutusnõuete täitmise olulisust vahetu praktilise kogemuse läbi.

Õpipädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Õpilasi kaasatakse võimetekohaselt muusikaõpetuse tegevuse (pillimäng, ühislaul, tants) kavandamisse, suunatakse alustatud lõpule viima ja teostama enesekontrolli, nt võrdlema enda pillirütmi õpetaja omaga. Õpilasi suunatakse kasutama omandatud elulis-praktilisi lugemis- ja kirjutamisioskusi ning matemaatilisi oskusi muusikaõpetuse raames: õpilased loevad piltide, skeemide, tekstina vms esitatud juhendeid, loevad lihtsat takti nt marsimuusika järgi tantsides/sammudes jms. Muusikalistes tegevustes osalemise kaudu õpivad õpilased täitma jõukohaseid ülesandeid nii individuaalselt kui rühmas tegutsedes.

Suhtluspädevus

Õpilased õpivad kuulama, mõistma ja järgima õpetajapoolseid juhiseid, selgitusi jms. Ühise muusikategevuse raames õpivad õpilased suhtlema kaaslastega, väljendama enda soove, tundeid ja mõtteid, küsima ja pakkuma abi. Õpilaste suhtlusakte tuleb toetada ning suunata neid üha enam osalema vestlustes, lauludes, tantsudes, pillimängus.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilased tunnevad rõõmu ja saavad eduelamuse huvipakkuvast ja jõukohases muusikalises tegevuses osalemisest. Õpilasi suunatakse ja nad õpivad alustatud tegevust (laulu või tantsu selgeks õppimine) lõpuni viima. Õpilasi kaasatakse muusikaliste ürituste korraldamisse.

Digipädevus

Muusikaõpetuse tundide mitmekesistamiseks kasutatakse õpilasele arusaadavaid ja jõukohaseid infotehnoloogilisi vahendeid. Igapäevase õppetegevuse osana suhtlemisvõimaluste loomiseks kasutatakse vajadusel õpilase arengutasemele vastavat kommunikaatorit.

3. Muusikaõpetuse aine lõiming õppekava läbivate teemadega

Õppekava läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste ning erinevate õppeainete lõimingu vahendiks. Õppekava läbivaid teemasid arvestatakse toimetulekuõppel oleva õpilase eripärasid arvestava ning toimetulekuõppe metoodikast lähtuva kohandatud õppimist ja arengut toetava koolikeskkonna loomisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas olulisi valdkondi, mis läbi kujuneb õpilasel ettekujutus ühiskonna kui terviku toimimisest ning arengust. Õpilasel kujuneb oskus vastavalt oma võimetele omandatud oskusi ja teadmisi elulis-praktilistes olukordades rakendada. Õppekava läbivad teemade käsitlemine toimub kõikides muusikaõpetuse aine teemavaldkondades.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Huvipakkuva ja jõukohase muusikaliste tegevuste kaudu areneb õpilastes huvi ümbritseva keskkonna esemete ja nähtuste vastu ning soov osaleda erilaadsetes muusikategevustes. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak õppimise ning lihtsate muusikaliste tegevuste, laulmise ja muusikakuulamise vastu. Õpilasi suunatakse tajuma helisid enda ümber ja mõistma enda võimeid pillimängus, ringmängudes ja laulmisel. Kujunevad oskused ja harjumus eesmärgi saavutamiseks järjepidevalt ennast arendada. Õpilased arvestavad tegutsemisel kokkulepitud reeglitega, alluvad distsipliinile ja on valmis tegutsema eesmärgi saavutamise nimel. Õppekäikudel saavad õpilased tutvuda erinevate muusikariistade, lauljate, ansamblite ja orkestritega, kuulata muusikat kontsertsaalides.

Keskkond ja jätkusuutlik areng

Õpilased suudavad leida ümbritsevast keskkonnast helisid tekitavaid materjale, mängida nn looduslikel pillidel (puit, metall, klaas). Metsas õppekäigul on võimalus arendada säästvat ja heaperemehelikku suhtumist loodusesse, kuulata loodushääli.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Muusikaliste tegevuse kaudu omandab õpilane oskused kavandada ja teostada enda muusikalisi ideid. Õpilasel kujuneb positiivne suhtumine enda ja teiste muusikalistesse tegevustesse. Õpilasi suunatakse kaaslastele enda loomingut tutvustama, osalema muusikaprojektides ja neid suunamisel algatama. Kaaslastega koos paaris- ja rühmatöid tehes omandavad õpilased esmased koostööoskused. Õpilased osalevad enda etteastetega koolipidudel, võtavad osa laulukonkurssidest. Õppetöö osana külastatakse erinevaid muusikaüritusi nii avalikus ruumis kui kontsertsaalides ja muuseumides.

Kultuuriline identiteet

Õpilasi suunatakse kuulama ja ära tundma Eesti kultuurile omast rahva- ja instrumentaalmuusikat ning lauluvara. Õpitakse ära tundma Eesti hümni ja osalema selle esitamisel. Õpilased õpivad tundma eesti muusikuid ja lauljaid ning osalema laulude esitamisel.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Muusikaõpetuse teemavaldkondade raames saab kasutada õppetegevuse mitmekesistamiseks erinevaid õpilaste arengule vastavaid seadmeid, digikeskkondi ja rakendusi. Kui õpilane kasutab verbaalset kõnet toetavat või asendavat digivahendit tuleb õpilast suunata seda järjepidevalt kasutama õppetegevuses. Kasutusel olevat AAC vahendit tuleb tutvustada kõikidele õpilasega tegelevatele täiskasvanutele ja kaasõpilastele.

Tervis ja ohutus

Õpilasi suunatakse võimalikult adekvaatselt hindama enda võimeid, ohutult käsitlema õppevahendeid, arvestama vahendite kasutamisel kaaslastega jms. Õpilastel kujundatakse teadmised ja oskused ohtude märkamiseks, ohtudest hoidumiseks ning enda ja teiste abivajaduse märkamiseks ning abi kutsumiseks.

Väärtused ja kõlblus

Toimetulekuõppes on õpilaste õpimotivatsiooni tõstmise seisukohalt määrava tähtsusega õpilase ja õpetaja positiivne ühistegevus. Selleks, et õpilastel kujuneks soov osaleda muusikalistes tegevustes, peab õpetaja toetama positiivse hinnangu andmisega õpilaste osalemissoovi. Oluline on rõhutada, et toimetulekuõppes ei ole muusikas õiget ja vale, oluline on tegutsemisrõõm. Muusikaõpetuse kaudu õpivad õpilased tundma iseennast, märkama enda ja kaaslaste emotsioone ning nende väljendamise võimalusi laulmise, pillimängu ja teiste muusikaliste tegvuste kaudu. Ühiste tegevuste, sh õppekäikudel osalemise kaudu kujunevad õpilastel suhtlemisoskused ja positiivsed väärtushinnangud. Õpilastega külastatakse erinevaid muusikaüritusi ja seejärel analüüsitakse ühiselt kuuldut ja nähtut.

4. Muusikaõpetuse aine lõiming teiste õppeainetega

Muusikaõpetus ja elu- ja toimetulekuõpe

Muusikaõpetus toetab elu- ja toimetulekuõppe teemade omandamist. Muusikatundides saavad õpilased kuulata või laulda temaatilisi laule, kuulata pillilugusid, anda muusika ja rütmi abil edasi oma emotsioone. Rahvalaulude kuulamine ja õppimine aitab tutvustada Eesti kultuuripärandit. Erinevate rahvaste ja maade muusika, laulude ja pillidega tutvudes õpivad õpilased mõistma ja hindama erinevusi rahvaste kultuurides ja kommetes. Küllastades kontserte ja muusiküritusi õpivad õpilased käituma vastavalt üldkehtivatele käitumisnormidele.

Muusikaõpetus ja eesti keel

Muusikaliste tegvuste läbiviimisel kasutab õpetaja õpilaste kõnest arusaamise tasemele vastavaid verbaalseid ja alternatiivseid suhtlusvahendeid. Õpilasi suunatakse aktiivselt kasutama olemasolevaid verbaalseid ja/või alternatiivseid suhtlusvahendeid, vajadusel verbaliseerib õpetaja õpilaste tegevust. Laiendatakse käsitletavate teemavaldkondade kaupa õpilaste passiivset

ja aktiivset sõnavara. Õpilasi suunatakse osalema loomulikes suhtlussituatsioonides, küsima küsimusi ja avaldama oma arvamust. Muusikatundides on võimalus õpilastel kasutada eesti keele tundides õpitud sõnu, häälitsusi (nt loomahääled) ja emotsioone ning tegevusi väljendavaid žeste. Eesti keele tunnid on võimaluseks õppida laulusõnu.

Muusikaõpetus ja matemaatika

Muusika aine raames on võimalik toetada õpilase arusaamist aja rütmilisest kulust kuulates ja pillidel mängides erinevate pikkustega meloodiaid ja liisusalme. Rütmiharjutusi võib kombineerida kindla pikkusega rütmikujunditega. Seeläbi kujuneb oskus mõista (kella)aega. Erinevaid pille võib omavahel võrrelda suuruse, kuju, kaalu jms alusel.

Muusikaõpetus ja kunst ja käeline tegevus

Kunsti ja käelise tegevuse tundides meisterdatakse erinevaid (rütm)pile. Omavalmistatud pille saab kasutada muusikatundides või esinemistel. Kunstilise tegevuse läbi saavad õpilased väljendada emotsioone, mis neil tekivad kindlat muusikapala kuulates.

Muusikaõpetus ja tööõpe

Muusikaõpetuse tundides on õpilasel võimalus korrastada õpetaja toetusel esinemiseks lava (esinemisplats) ja hiljem kõik uuesti korda seada. Nii õpitakse ise vastutama oma esinemispaiga korrashoiu eest.

Muusikaõpetus ja rütmika ning kehaline kasvatus

Muusikaõpetus, kehaline kasvatus ja rütmika on tihedalt omavahel seotud õppeained. Muusikatundides esineb rohkelt rütmika elemente ning vastupidi. Muusika tunnis liigutakse rütmi saatel, rütmikatunnis saadetakse liikumistegevusi rütmipillidega ning sageli ka lauluga. Liikumismängud toimuvad muusika ja laulu saatel, samuti tantsimine. Spordivõistlustel esitatakse riikide hümne ja ergutuslaule.

5. Muusikaõpetuse aine rõhuasetused

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
-----------------	------------------	-------------------

Õpilastes äratatakse huvi rütmi ja muusika vastu. Õpetatakse koostegevuses või täiskasvanut matkides sooritama erineva rütmi ja tempoga liigutusi rütmipille ja laulumänge mängides. Õpilast suunatakse kuulama muusikat ja sellele reageerima	Süvendatakse õpilaste muusikahuvi. Õpetatakse mängima rütmipilli lugusid ja laulma lihtsaid laule. Tutvustatakse erinevaid pille. Suunatakse hindama muusikat põhimõttel meeldib-ei meeldi. Külastatakse muusikaüritusi.	Õpilasi suunatakse tegema muusikalisi valikuid ja tegelema muusika kui harrastusega. Süvendatakse pillimänguoskusi. Õpetatakse koos laulmist ja musitseerimist. Suunatakse valima ja külastama meeldivat muusikaüritust.
---	---	--

6. Muusikaõpetuse aine õpitulemused, soovituslik õppesisu ja soovitused õppetöö läbiviimiseks

6.1. Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Muusika kuulamine		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks

Õpilane: 1) eristab inimesi teistest häälest; 2) tunneb ära korduvad hääled ja müra ruumis ja looduses; 3) tunneb huvi muusika vastu; 4) eristab ühe ja mitme rütmipilli heli; 5) reageerib vastavalt muusika iseloomule kas käte, jalgade või keha liikumisega; 6) tunneb ära õpitud laule; 7) jälgib kaaslase esinemist klassis ja kooli üritustel.	Õpilane: 1) tunneb ära erinevaid loodushääli, eristab inimesi; 2) eristab muusikapalade tunnuseid (kurb – rõõmus), kiiret ja aeglast rütmi; 3) eristab õpitud tantsuviisi ja marssi; 4) tunneb ära kuuldu laule; 5) külastab lastekontserte.	Õpilane: 1) eristab rahva-, levi- ja klassikalist muusikat; 2) eristab soololaulu koorilaulust; 3) eristab kõrget ja madalat häälet; 4) eristab orkestrit üksiku muusikainstrumenti mängust; 5) visualiseerib kuuldu muusikapala; 6) kuulab muusikat vabaaja tegevusena, külastab kontserte.
Muusika saatel liikumine		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane 1) matkib liigutusi; 2) liigub spontaanselt muusika saatel; 3) liigub õpetaja eeskujul vastavalt muusikale, 4) osaleb lihtsates laulu- ja ringmängudes; 5) esineb klassi- ja kooli üritustel.	Õpilane 1) liigub vastavalt muusika tunnustele (kiire-aeglane, rõõmus-kurb jms); 2) tantsib vaba tantsu muusika saatel; 3) osaleb laulu- ja ringmängudes; 4) esineb kooli üritustel.	Õpilane 1) osaleb tantsukavades, seltskonnatantsudes jms; 2) esineb kogukondlikel ja vabariiklikel üritustel.
Laulmine		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks

Õpilane: 1) kuulab õpetaja laulu ja/või laulab kaasa; 2) osaleb mõne õpitud laulu esitamisel; 3) tunneb ära õpitud laule.	Õpilane 1) laulab õpitud laste- ja rahvalaulu valjult ja vaikselt, 2) muudab hääle tugevust; 3) esineb (koos)lauluga kooliüritustel, saadab end rütmipillil.	Õpilane: 1) osaleb koorilaulus; 2) laulab jõukohast soololaulu; 3) esineb/ osaleb kogukonna ja vabariiklikel üritustel.
Pillimäng		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane 1) teeb kaasa kehapilliharjutusi; 2) kasutab rütmipille; 3) mängib muusikale kaasa rütmipillil.	Õpilane: 1) kasutab erisuguseid rütmipille; 2) mängib järgi ettemängitud lihtsat rütmi.	Õpilane: 1) tunneb õpitud muusikainstrumente ja orkestripille; 2) osaleb ansamblimängus jõukohase pilliga.

6.2. Soovituslik õppesisu

Muusika kuulamine		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Inimhääle eristamine teistest hääldest. Helid ja mürad looduses ja linnaruumis. Erinevates ruumides olevate helide märkamine/tundmine (pesumasin, kohvimasin, ventilatsioonihelid jms). Liisutamise, lihtsate lastealulude jm kuulamine. Rütmi ja pausi tajumine muusikas, nt liisutamise kaudu. Reageerimine vastavalt muusika iseloomule (plaksutamine, lehvitamine, käte, jalgade, keha liigutamine). Rütmipilli kasutamine vastavalt kuulatavale muusikapalale. Kaaslase esinemise jälgimine.	Loodushäälte eristamine ja tundmine. Erinevate lauluhäälte äratundmine laulus (nais-, mees-, lastehääled). Erižanriliste muusikapalade kuulamine., rõõmsa - kurva muusikapala eristamine. Erineva tempoga/ rütmiga muusikapalade kuulamine (kiire, aeglane, marsimuusika jms). Arengutasemele vastavate kontsertide külastamine.	Rahvamuusika, levimuusika ja klassikalise muusika kuulamine. Muusikapalade kuulamine: soololaul ja koorilaul. Koorilaulu kuulamine: kõrge ja madal hää. Pillimängu kuulamine: erinevad pillid, orkester. Muusikapala kuulamisel tekkivate emotsioonide väljendamine kunstilise tegevuse kaudu. Muusikaetenduste ja kontsertide külastamine. Muusika kuulamine kui harrastus.
Muusika saatel liikumine		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Vaba liikumine muusika saatel. Liikumised koos õpetajaga vastavalt laulu tekstile ja muusika meeleolule. Lihtsad laulumängud mängujuhi liikumise jäljendamisega. Klassi ja kooli üritustel esinemine õpitud laulumängudega.	Muusikapala tunnuste väljendamine liikumises. Rütmikas õpitud tantsuelementide (kõnd, jook, keerutamine, liikumine hanereas, liikumine paarilisega) kasutamine õpetaja seatud tantsudes. Ringmängud laulu saatel. Eesti traditsioonilised laulumängud paarilise valimisega. Lihtsamad tantsud õpitud tantsusammudega. Vaba tants. Kooli üritustel esinemine õpitud laulumängude, tantsude ja liikumiskavadega.	Võimalikult täpne liikumine vastavalt muusika rütmile ja karakterile (liikumisharjutused ja pausi tajumine jms). Paarilise leidmine ja tantsimine koos paarilisega Liikumine ja tantsimine kaaslasega või rühmas. Kogukonna või vabariiklikel üritustel esinemine/osalemine tantsude ja liikumiskavadega. Muusikaline liikumine, sh tants kui harrastus.
Laulmine		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Õpetaja laulmise kuulamine, jälgimine, laulu osaline kaasaulmine. Kooslaulmisel osalemine (nt plaksutab ja/või laulab kaasa vms). Nime- ja teretamislaulud. Kehaosade laulud. Laulud vastavalt päevaosale, aastarütmile. Laulude saatmine liigutustega. Jõukohane esinemine teistele.	Jõukohaste rahva- ja lastelaulude laulmine. Tuttavate meloodiate äratundmine. Laulu seostamine sisule vastava karakteriga. Ilmekas laulmine, hääle tugevuse ja tempo muutmine lauldes. Laulmine mitmekesi ühtses tempos. Hoidumine hääle liigsest pingutamisest. Enda salvestatud (laulu)hääle äratundmine. Tunnete väljendamine laulu ja muusika abil. Laulu sisu edastamine draamaelemente kasutades. Esinemine kooliüritustel soolo- või rühmalauluga.	Eakohaste laulude (lemmiklaulud) laulmine. Seltskonnalaulud: kooslaulmine, muusikalised mängud, pillisaated. Laulmine koos liikumise, liigutuste või pillimänguga. Esinemine kontserdil koolis või/ja väljaspool kooli: oma ja teiste tegevuse kooskõlastamine. Hääle tugevuse võimendamine (võimendustehnika, mikrofonid). Hääle salvestamine. Karaoke. Hoidumine liiga valjust helist (muusika, müra) kui kahjustavast toimest kuulmisele. Osalemine lauluvõistlustel. Laulmine kui harrastus.
Pillimäng		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Muusikale kaasamängimine kehapillil (rütmi kaasa plaksutamine) õpetajaga koos või ettenäitamisel. Erinevate rütmipillidega tutvumine. Õige pillihoiu harjutamine. Rütmi kaasamängimine saatemuusikaga (randmekuljused, marakas, kõlapulga jne) Mängimine pillil (üks heli, heli ja vaikuse vaheldumine, palju helisid). Pillimängu järjekorra ootamine. Kaaslastega korraga heli tekitamine.	Rütmide kuulamine ja taasesitamine keha- ja rütmipillidel, aeglane ja kiire rütm. Rütmipillidel mängimine. Rütmi mängimine muusika saateks. Enamlevinud pillidega tutvumine. Erinevatel pillidel mängitud tuttava muusikapala äratundmine, kasutatud pilli nimetamine. Eesti rahvapillidega tutvumine. Rahvapillidel mängitud palade kuulamine. Eesti rahvamuusikaga tutvumine.	Erinevast materjalist pillide kuulamine. Kaasmängud rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele. Osalemine ansamblimängus jõukohase pilliga mängides. Pillimäng kui harrastus.
---	---	---

6.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Õpilaste arengutasemetega arvestamine õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel.**

Muusikaõpetuse aines toimub õppetegevus kolmel arengutasemel: I arengutase, II arengutase, III arengutase.

Samaealiste toimetuleku õppekava järgi õppivate õpilaste kogemused, võimed, oskused ja teadmised erinevad tingituna puude spetsiifikast ja kaasuvatest diagnoosidest.

Ühes klassis õppivad õpilased võivad olla muusikaõpetuse aines erinevatel arengutasemetel.

Õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse iga konkreetse õpilase kogemustest, võimetest, oskustest ja teadmistest. Õpilane jõuab järgmisele arengutasemele muusikaõpetuse aine valdkondades vastavalt individuaalsele arengu tempole (vt [Mõiste "arengutase" kasutamine toimetulekuõppes](#)).

- **Õpilase julgustamine, positiivne tagasiside.**
 - Tunnustada tuleb õpilase soovi muusikategevustes osaleda. Muusikaõpetus laulu ja pillimänguga loob hea võimaluse anda õpilasele positiivset tagasisidet. Rõõmsad laulud pakuvad lapsele rõõmu, pillimäng võimaldab lapsel saada emotsionaalset lõõgastust.
 - Muusikaõpetuses ei ole õiget ja valet. Oluline on õpilase soov osaleda muusikalistes tegevustes: mängida pilli, laulda, liikuda muusika saatel.
- **Rütmilise liikumise ja laulumängude kasutamine muusikaõpetuses.**
 - Knill programm harjutused. Knill on kehatunnetus-, kontakti- ja kommunikatsiooniharjutuste programm, mille eesmärgiks on luua raamistatud tegevus ja selle kaudu arendada kehataju, sotsiaalset suhtlemist ja vastastikust tegevust. Iga harjutust toetab kindel tunnusmeloodia, seeläbi on lapsel/noorel võimalus ühendada kuuldud meloodiat konkreetse tegevusega. Harjutusmaterjali leiab näiteks [Youtube.com](https://www.youtube.com) veebikeskkonnast.
 - Just Dance programmi alusel liikumine iseseisvalt või eeskuju järgi (eeldab programmi olemasolu koolis). Programm on emotsionaalselt väga köitev. Tähelepanu hoida lapse emotsionaalsel eneseväljendusel, mitte liigutuste sooritamise täpsusel.
- **Laulmine**
 - Toimetuleku õppel õppiv õpilane armastab väga laulda. Laulmise eelharjutusteks sobivad väga sõrme/näpumängud. Sõrmemängude abil on lapsi tore innustada kaasa mõtlema ja rääkima. Samuti on sõrmemängude mängimine tore tegevus esinemisjulguse arendamisel.
 - Esimesteks lauluharjutuseks sobivad lihtsad lastelaulud kaasalaulmiseks. Sõnade hääldus ei ole siinkohal olulisim, tähtis on valmisolek laulda. Liigutused, mis laulu saadavad, saab iga õpetaja vastavalt õpilaste võimetele, ise välja mõelda.

Näide

Lastelaul "Kivil istub väike konn"

Kivil istub väike konn, - laps istub nt põrandale padjale
mõtleb, et ta üksi on. - hoiab peast, imiteerib mõtlemist
::Koivad välja sirutab, - sirutab jalad pikalt ette
päiksepaistel soojendab.:: - imiteerib päikese käes soojendamist, mõnulemist

Aga eemal kõnnib kurg, - kurekõnd
kõht on tühi, meel on kurb. - hoiab kõhust, imiteerib tühja kõhtu
::Pilliroogu ragistab, - ettesirutatud kätega kurenoka plagina imiteerimine
pikka nokka plagistab.::

Viuhti kivil hüppab konn, - hüppamine
kadunud ta laiskus on.
::Kiirelt ujub tiigivees, - ujumisliigutuste imiteerimine
päästab enda kohkund mees.::

- - Lastekaraoke
- **Pillimäng laulu saateks ja tutvumine erinevate pillidega.**
 - Õppekäik pillimeistri juurde tutvumaks, kuidas tehakse erinevaid pille.
 - Instrumentide valmistamise töötoad, kus laps saab ise endale pilli meisterdada (saab integreerida kunsti ja käelise tegevuse tunniga).
- **Esinemised koolis ja väljaspool kooli.**
 - Esinimine koolipidudel.
 - Võimalusel osaleda erinevatel esinemistel väljaspool kooli.
 - Lihtne dramatiseering koos lauludega.
- **Kontserdid koolis ja väljaspool kooli**
 - Popartistide kooli kutsumine .
 - Kontsertide külastamine vastavalt võimalustele.

7. Soovituslik õppevara

7.1 Toimetulekuõppe tasemele koostatud õppevara

Paluveer, S., Pihlak, U. Tähelaulud. <https://hev.edu.ee/193-2/>

7.2 Valik soovituslikest lisamaterjalidest

eKoolikott. [Põnev ja innovaatiline muusikategevus lasteaias või kodus.](#)

Kumpas, A., Vikat, M. (2001). Lapse varajasest muusikalisest arengust. Väikelaps ja tema kasvukeskkond II. Tallinn: TPÜ, lk 37–53.

Liivak, M. Kaks sammu sissepoole. Ringmängulaulud.

Luke, S. (2017). [Rõõmus päev koos lauluga.](#)

Nugis, E. [Mäng muusikas.](#)

Valiku lastelaule koos videotega võib leida [siit.](#)